

не лише формуванню кулінарних навичок, а й розвитку важливих особистісних якостей, які є важливими для успіху у житті. Ці навички не тільки допоможуть учням готувати смачну їжу, але й стануть цінними вміннями у їх майбутній професійній діяльності та особистому житті.

Список використаних джерел

1. Кудря О.В. Методика вивчення основ кулінарії на уроках трудового навчання : навч.-метод. посіб. Полтава : Астроя, 2020. 115 с.
<http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16875>

2. Навчальна програма з трудового навчання для 5–9 класів, 2017.
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/2-trudove-navchannya-5-9.doc>

3. Модельна навчальна програма «Технології. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Ходзицька І. Ю., Горобець О. В., Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М.) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Tehnol.osv.gal/Tekhnol.5-6-klas.Khodzytska.ta.in.14.07.pdf>

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНА ТВОРЧІСТЬ, ЇЇ ВИДИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС СТАРШОКЛАСНИКІВ

Суховій Н. Г.

аспірантка кафедри теорії і методики технологічної освіти
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка, м. Полтава

Декоративно-прикладна творчість - це творчість, створення художніх виробів, які мають практичне застосування, а також художня обробка (оздоблення) побутових предметів (меблів, тканин, знарядь праці, одягу, посуду та іншого).

Головне завдання декоративно-прикладної творчості— створити гарним речове середовище людини, її побут. Краса творів досягається завдяки декоративності. Декоративність є єдиним можливим засобом вираження змісту та художнього образу.

У дослідженні традиційних матеріальних культурних надбань українського народу особливо важлива роль належить науковому аналізу

декоративно-прикладної творчості. Серед вітчизняних учених-дослідників, що здійснили значний внесок у розробку означуваної проблеми слід назвати Є. Антоновича, О. Боряка, В. Горленка, Я. Захарчук-Чугай, Т. Кару-Васильєву, Л. Оршанського, М. Селівачова, В. Титаренко, Д. Тхоржевського, В. Ханка та багато інші.

Поділ декоративно-прикладної творчості на жанри здійснюється за призначенням предмета — меблі, одяг, посуд тощо, за технікою виконання — різьблення, ткацтво, розпис, за матеріалом — дерева, кераміка, текстиль, камінь, лоза, тобто використання природних матеріалів; металів і їх сплавів, пластмаси, а паперу та інших, штучно створених людиною матеріалів.

Основою будь-якого виду мистецтва є народна творчість. Найвиразніше риси народного мистецтва відображено в декоративно-прикладному, адже воно завжди поруч з людиною, в її побуті та є найдоступнішим. Саме тому найяскравіші враження про особливості характеру кожного народу дає нам його ужиткове мистецтво. У ньому сконцентровані прадавні традиції, вірування, естетичні та моральні ідеали, а отже — душа народна. Народне мистецтво — художня колективна творча діяльність народу, що відображає його життя, світогляд і морально-естетичні ідеали. Декоративно-прикладне (ужиткове) мистецтво — це мистецтво, головною метою якого є створення та оздоблення художніх виробів, що мають практичне призначення у побуті.

Вишивка - найпоширеніший вид народного декоративно-прикладного мистецтва, орнаментальне або сюжетне зображення на тканинах, шкірі, виконане різними ручними або машинними швами. Дивовижне багатство художньо-емоційних рішень української народної вишивки зумовлене різнотиповістю матеріалів, технік виконання орнаментів, композицій, колориту, які мають численні локальні особливості. Художнє обдарування українського народу, вершини його мистецького хисту виявлені у вишитих творах. Немає меж розмаїттю їхніх художньо-виражальних засобів.

Ткацтво - один з найдавніших і найважливіших елементів національної культури України. Художнє ткацтво - це ручне або машинне виготовлення тканин на ткацькому верстаті. Ткацьке виробництво об'єднує підготовку сировини, прядіння ниток, виготовлення з них тканин і заключну обробку: вибілювання, фарбування, ворсування, вибивання тощо.

Килимарство – є одним з найхарактерніших видів традиційного народного мистецтва. Розвинене вівчарство, яке давало чудову сировину, нескладні технології обробки вовни та техніка ткацтва сприяли значному

поширенню килимарства в Україні з давніх давен, а також виникненню килимарського промислу. Практичне застосування килимових виробів було досить широке. Ними покривали столи, скрині, лави, сани, вози, прикрашали стіни, застеляли підлогу, використовували як покривала й ковдри. Основними осередками килимарства є Решетилівка на Полтавщині, Дігтярі на Чернігівщині, Косів і Коломия на Івано-Франківщині та інші.

Бісероплетіння виникло давно, його історія налічує майже 6 тисяч років. Вперше виникло це мистецтво ще в Давньому Єгипті, а матеріал, який використовувався у процесі такої творчої діяльності, називався «бусра», у перекладі з арабської мови цей термін означає «фальшиві перли». Бісером можна і вишивати, нанизуючи його на нитку. У вишивці він чудово поєднується з іншими матеріалами – намистинами, стразами, блискітками, тасьмою та кольоровими нитками. Займаючись таким видом рукоділля, можна створити оригінальні вироби.

В'язання - популярний вид українського заняття, який полягає у виготовленні суцільного полотна або окремих виробів переплітанням ниток у вигляді петель.

Мереживо - один із популярних видів народного декоративного мистецтва: ажурні, сітчасті, декоративні вироби з лляних, шовкових, бавовняних, металевих та інших ниток. Мереживо виготовляється для оздоблення одягу, прикрашання тканин інтер'єрного призначення.

Вибійка, розпис (вибиванка, мальованка, димка, синильниця) - це тканини з візерунками, нанесеними за допомогою різьблених дощок (форм, печаток); декорування тканин, коли орнамент утворюється не у процесі ткання, а наноситься на готову тканину, друкується. Дослідники вибійки часто називають її народною графікою. Відмінність назв обґрунтовується різними техніками вибивання узорів, періодами виготовлення та побутування в окремих регіонах України.

Художня обробка шкіри - цей вид декоративно-прикладного мистецтва зі специфічними прийомами формоутворення й оздобленням утворює чимало естетично-досконалих побутових речей: взуття, одягу і т.д. Основним матеріалом є натуральна шкіра, а з ХХ ст. - штучна.

Історія народної кераміки. Освоєння людиною глини - першого пластичного і, порівняно твердого, матеріалу для виготовлення посуду та магічно-ритуальних фігурок - припадає на епоху палеоліту. На території України найдавніші археологічні матеріали (епоха неоліту) засвідчують поширення випаленого керамічного посуду двох стильових відмін.

Художнє плетіння - це вид декоративно-прикладного мистецтва, що означає процес виготовлення творів, виробів з природних рослинних матеріалів. Плетені вироби відомі з епохи, де їх виплітали як місткості для зберігання зерна.

Писанкарство. Розпис писанок має стародавнє язичницьке коріння, характеризується вишуканими символічними орнаментальними мотивами, геометричними, рослинними, антропоморфними, які чітко підпорядковуються сферичній формі яйця. Український декоративний розпис, як і інші види народного мистецтва, є безсмертним витвором народного генію. Унікальним осередком декоративного розпису на початку ХХ ст. стало селище Петриківка нинішньої Дніпропетровської області, яке тісно пов'язане з культурою Запорізької Січі, вихідці з якої переселилися сюди на постійне місце проживання. Місцеві майстри старшого покоління, найталановитішою з яких була Тетяна Пата, виховали цілу плеяду талановитих орнаменталістів, створили славнозвісну школу майстрів. Від їх розписів дихає щедрою українською природою, вражає невичерпна фантазія. Це переважно рослинно-квітковий орнамент: стилізовані реальні чи створені, образною фантазією майстрів квіти, листочки, пуп'янки, ягоди, іноді птахи. Справді геніальним винаходом майстрів-петриківчан став саморобний пензлик з котячої шерсті, можливості якого безмежні.

Витинанка. Українські народні паперові витинанки як прикраси сільських хат з'явилася у середині ХІХ ст. Орнамент традиційних витинанок - це геометричний і рослинний, трапляються також антропоморфні та зооморфні фігурки.

Сьогодні декоративно-прикладна творчість розглядається як важлива художня цінність, що виконує численні функції - пізнавальну, комунікаційну, естетичну та ін. Життя підтверджує, що декоративно-прикладна творчість збагачується новими аспектами філософсько-естетичного звучання, його змістовна краса необхідна сучасній особистості.

Список використаних джерел

1. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво: навч. посібник Є. А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич. Львів: Світ, 1993. 272 с.
2. Білоус О. Сташук З. Школа писанкарства. Київ : 1988
3. Захарчук-Чугай Р.В. Українська народна вишивка Київ : 1988
4. Кара-Василенко Т.В. Українська вишивка на зламі століття. Українське мистецтво та архітектура кінця ХІХ-початку ХХ ст. Київ : 2000

5. Пошивайло О. Етнографія українського гончарства: Лівобережна Україна. Київ : 1993
6. Оршанський Л.В. Основи гуцульського художнього деревообробства. Писаний камінь. Косів : 2002
7. Рудницька О.П. Українське мистецтво у полікультурному просторі . Київ : 2000
8. Титаренко В. П. Народні промисли України. Полтавський літератор. Полтава : 2011. 524 с.

МАЙСТЕР-КЛАСИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ РІЗНИМ ВИДАМ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОЇ ТВОРЧОСТІ

Ніколаєнко Я.В.

студентка факультету технологій та дизайну
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г.Короленка, м. Полтава

Декоративно-прикладна творчість є видом творчості, в якому об'єкти створюються не тільки для задоволення естетичних потреб, але і для практичного використання. До декоративно-прикладної творчості відносяться такі види творчості, як вишивка, ткацтво, гончарство, різьблення по деревині, кування, лозоплетіння та багато інші.

Навчитися основним принципам і технікам конкретного виду декоративно-прикладної творчості ефективно відбувається за допомогою майстер-класів. Майстер-класи дають учасникам можливість ознайомитися з основними принципами і техніками конкретного виду творчості, які вони потім можуть використовувати для самостійної роботи.

Питання теорії і методики проведення майстер-класів висвітлюють у своїх працях – Н. Білак, Г. Вишнеvsька, М. Михнюк, М. Швардак, М. Юрко, навчання майбутніх учителів технологій мистецьким особливостям проведення майстер-класу з виготовлення вузлової ляльки – Н. Свиридюк, майстер-класів з декоративно-прикладних видів творчості – О. Кудря, Н. Орлова.

Майстер-клас – це вид навчання, в якому учасники під керівництвом досвідченого майстра освоюють певний вид діяльності. Майстер-класи є ефективним засобом навчання декоративно-прикладної творчості, оскільки вони дозволяють: